

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Kraj Vysočina se vyznačuje nízkou hustotou osídlení, značným počtem převážně malých obcí a nižším podílem městského obyvatelstva.
- V letech 2020 a 2021 došlo k výraznému přirozenému úbytku obyvatel kraje, který byl částečně kompenzován kladným migračním přírůstkem. Některé části kraje ale ztrácejí obyvatele i stěhováním, dlouhodobě to platí pro okres Třebíč.
- Vzdor značnému počtu přistěhovalých ze zahraničí je v Kraji Vysočina stále evidován relativně nízký počet cizinců.
- Počet narozených dětí se drží na relativně vysoké úrovni, stejně jako průměrný věk matky při narození. Dále se zvyšuje podíl dětí narozených mimo manželství, který ale ve srovnání s velkou většinou krajů České republiky stále zůstává relativně nízký.
- V letech 2020 a 2021 došlo v důsledku epidemie covidu-19 k nárůstu úmrtnosti.
- Pokračuje proces stárnutí obyvatelstva, zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku a roste průměrný věk. Nejmladším okresem je Jihlavsko, nejstarším okres Pelhřimov.
- Naděje dožití při narození poklesla.
- V letech 2020 a 2021 došlo v kraji k poklesu počtu sňatků i rozvodů.

Sociální vývoj

- Ubývá zaměstnaných, roste počet ekonomicky neaktivních osob.
- Poklesla míra ekonomické aktivity i míra zaměstnanosti.
- Vysočina se vyznačuje relativně vysokým podílem zaměstnaných v primárním sektoru a nízkým v sektoru terciárním.
- Na celkové zaměstnanosti kraje se stále nejvíce podílejí zaměstnanci, došlo však i k nárůstu počtu zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet.
- Nezaměstnanost v kraji po nárůstu v roce 2020 v následujícím roce opět mírně klesla, o něco výrazněji u mužů. Dlouhodobá nezaměstnanost zůstává problémem zvláště v okrese Třebíč.
- Počet volných pracovních míst v kraji se zvýšil.
- Počet zaměstnaných mírně poklesl.
- Nadále přetrvává nižší úroveň průměrné měsíční mzdy ve srovnání s hodnotou za ČR. Reálná mzda v kraji se snížila.
- Medián mezd je na Vysočině v mezikrajském srovnání šestý nejvyšší.
- Vzrostly vyplacené dávky státní sociální podpory.
- Vzrostl počet lůžek v domovech se zvláštním režimem.
- Počet důchodců na Vysočině v letech 2020 a 2021 mírně poklesl.

- V mezikrajském srovnání je na Vysočině vyplácen čtvrtý nejnižší starobní důchod.
- Mírný nárůst podílu průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu.
- Dále přibývá předčasných důchodů.
- Počet dětí v mateřských školách zůstává vysoký.
- Přibylo studentů středních škol.
- Většina studentů VŠ studuje mimo území kraje.
- Přibylo lékařů, ale ubylo samostatných ordinací lékařů.
- V důsledku covidu-19 došlo v kraji v letech 2020 a 2021 k nárůstu pracovní neschopnosti i růstu výdajů na dávky nemocenského pojištění.
- Nízký počet zjištěných trestných činů.
- Přibylo dopravních nehod, při kterých zemřelo méně osob, ale vznikly větší škody.
- Přibývá požárů.

Ekonomický vývoj

- V regionálním HDP je Vysočina na 7. místě mezi kraji.
- Při tvorbě HPH má na Vysočině rozhodující význam zpracovatelský průmysl.
- Kraj zaostává v tvorbě hrubého fixního kapitálu.
- Dlouhodobý růst příjmů i výdajů místních rozpočtů.
- Slabé postavení vědy a výzkumu na Vysočině. Vědu a výzkum v kraji financuje především podnikatelský sektor. Zásadní význam mají výdaje na aplikovaný vývoj.
- K internetu je připojeno 85 % domácností.
- Pro Vysočinu je charakteristický menší počet registrovaných ekonomických subjektů a nižší podnikatelská aktivita. Nejvíce subjektů se zabývá obchodem a opravami motorových vozidel.
- Hrubá zemědělská produkce na Vysočině se zvýšila hlavně díky růstu rostlinné produkce.
- Vlivem nižšího hektarového výnosu mírně poklesla sklizeň obilovin.
- Vysočina je v rámci republiky klíčovou bramborářskou oblastí. Více než třetina sklizených brambor pochází z Vysočiny.
- Poklesly stavy skotu, zvýšily se stavy prasat, početní stavy drůbeže kolísaly. Vysočina ale stále zůstává významným producentem masa.
- Nejrozšířenější dřevinu lesů Vysočiny, smrk ztepilý, v minulých letech hromadně likvidoval kůrovec. Důsledkem byl ohromný nárůst nahodilé hmyzové těžby dřeva, která kulminovala v roce 2020.
- Vzrostly tržby průmyslových podniků, mzda v průmyslu ale stále zaostává za republikovou úrovní.

- Pětina elektrické energie vyrobené v ČR pochází z Vysočiny.
- Došlo k poklesu stavební výroby, vzrostl ale objem veřejných zakázek.
- Počet vydaných stavebních povolení výrazně vzrostl, stejně jako předpokládaná hodnota staveb.
- Počet zahájených bytů v kraji meziročně výrazně vzrostl, podstatně se zvýšil i počet dokončených bytů.
- Opět vzrostl počet automobilů v kraji.
- Vzrostla přeprava zboží po železnici, došlo ale k úbytku cestujících ve veřejné dopravě.
- V důsledku protiepidemických opatření došlo k propadu turistického ruchu. Zvláště se snížil počet hostů ze zahraničí, stále ale mezi nimi převládají Slováci a Němci.

Životní prostředí

- Na Vysočině dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy. Podíl ekologicky obhospodařované půdy je v kraji nízký.
- Na území kraje se nachází dvě velkoplošná a přes dvě stovky maloplošných chráněných území, jejichž výměra v roce 2021 představovala necelou desetinu rozlohy kraje.
- Spotřeba vody na Vysočině mírně vzrostla, výraznější byl vzestup sazby za vodné a stočné. Vzrostl podíl obyvatel žijících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod.
- Lví podíl na emisích v kraji mají malé stacionární a mobilní zdroje znečišťování.
- Kraj se dlouhodobě vyznačuje nízkými emisemi oxidů dusíku.
- Na Vysočině vzrostla produkce odpadů.
- Většina investic na ochranu životního prostředí je dlouhodobě určena na nakládání s odpadními vodami. Neinvestiční výdaje směřují především do nakládání s odpady.